

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
részitélete**

**Az ügy száma:** Pfv.III.20.467/2016/5.szám

**A tanács tagjai:** . Havasi Péter a tanács elnöke

. Almásy Mária előadó bíró

. Udvary Katalin bíró

**A felperes:** felperes

**A felperes képviselője:**

. Dóra Béla ügyvéd

**Az alperes:** alperes

**Az alperes képviselője:**

. Vörös József ügyvéd

**A per tárgya:** kártérítés

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:**

felperes

**A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:**

Óvárosi Törvényszék 42.Pf.634.671/2015/7.

**Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:**

Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.P.91.921/2013/26.

**Rendelkező rész**

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részéből

- a jövedelempótló (keresetvesztési) járadék és az állapotromlás miatt érvényesített kárigények (masszázs, gyógycipő, izomstimulátor, nem vagyoni kártérítés) vonatkozásában - a perköltségre és az illeték viselésére vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően - azt és ebben a körben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1.P.91.921/2013/26. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja,

- a gyermeknevelési költség elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezi és e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja,

- a járadékfizetés kezdő időpontja, a lejárt és a jövőben fizetendő járadék összege vonatkozásában hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 60.000 (hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg az új eljárásra vonatkozó részében a felperes és az alperes felülvizsgálati eljárási költségét egyaránt 200.000 (kettőszázezer) forintban állapítja meg.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 108.900 (egyszáznyolcezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati illetéket, míg 416.300 (négy-száz-tizen-hatezer-háromszáz) forint

felülvizsgálati illetéket az állam visel.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

## **Indokolás**

### **A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] A felperes 2001. december 3-án Velencén, a vasúti állomáson balesetet szenvedett; a vonat alá csúszva jobb alsó végtagja traumás amputációja következett be, a bal alsó végtag kiterjedt roncsolásával I-IV. ujjak eltávolítása utáni állapottal. A jobb alsó végtagján széles hátizom-lebeny átültetés történt, az átültetett terület megtapadt, azonban a terhelés, mozgás hatására több esetben kinyúlt, a terület többszörös műtéti ellátása történt, tályogosodó területek feltárása, a tályogtartalom eltávolítása, csontelhalás, csonttörmelék eltávolítás utáni állapot jött létre. A megváltozott terhelés hatására tartási rendellenesség, csukló-, könyök-, vállízület kopásos elfajulása, ínhüvelygyulladás, ezzel járó fájdalom alakult ki.
- [2] A felek 2004. február 28-án egyezségi megállapodást kötöttek, amelyben rögzítették, hogy a felperes 2001. december 3-án V. állomáson elszenvedett balesetért a felelősséget az alperes elismerte, a felek az alperesre terheőbb, 55-45%-os kármegosztási arányban állapodtak meg. Az egyezségben részletezték, hogy milyen vagyoni és nem vagyoni kártérítést teljesít az alperes a felperesnek, megjelölték a havi járadék összegét és jogcímeit, a lejárt és a jövőben fizetendő összegeket is. Az egyezség 4. pontjában meghatározták a felek, hogy az egyezség tárgyát nem képező, a jövőben esetlegesen felmerülő gyermeknevelés költsége, keresetveszteségi járadékigény, valamint a kereskedelmi forgalomban kapható legújabb típusú automata személygépkocsi vételára arányos részének kifizetése tekintetében a felperes jogfenntartással él. Az egyezség 6. pontjában a felek arról nyilatkoztak, hogy a megállapodást, mint akaratukkal mindenben egyezőt helybenhagyólag írják alá azzal, hogy a felperes a megállapodás 2. és 3. pontban felsorolt egyösszegű kártérítésen és járadékigényen kívül a 4. pontban foglaltak kivételével az alperessel szemben sem peres, sem peren kívüli eljárás formájában kárigényt nem támaszt.
- [3] Az alperes az egyezség alapján folyósított havi 61.600 forint járadékot 2011. július 1. napjától 83.968 forintra emelte fel, amely 2013. április 1-től 79.470 forintra változott; ekkortól a járadékok közül a felperes nagyszülője halála miatt a hozzátartozó gondozási költséget már nem folyósította.
- [4] A felperes állapota a balesetet követő állapotához képest jelentősen romlott. 2014-ig folytatólagosan a jobb talpi részének lágyrész duzzanata, kisebeseése, tályogos elváltozása alakult ki, amelynek műtéti ellátása vált többszörösen szükségessé. A felperes a baleset óta házasságot kötött, a házasságából 2006-ban, 2009-ben

és 2013-ban gyermekei születtek. 2005-ben jogi diplomát szerzett.

- [5] A felperes a 2012. december 2-án kelt levelében kérte az alperestől az egyes járadékok felemelését és újabb járadékigényt is előterjesztett, továbbá jelezte, hogy számítási hiba folytán az alperes 66.100 forint helyett csak 61.600 forint járadékot folyósított, e kára megtérítését is kérte.

#### **A kereseti kérelem és az alperes védekezése**

- [6] A felperes a 2013. június 20. napján indított keresetében 2011. július 1-től az egyezségben megállapított járadékok összegének a felemelését kérte, valamint az egyezségben a jogfenntartással megjelölt jogcímek vonatkozásában, és az állapotromlására figyelemmel újonnan előterjesztett új kárigényei megfizetésére kérte az alperes kötelezését.
- [7] Az alperes a kereset elutasítását kérte, az egyezségben megállapított járadékok felemelése körében a jogalapot nem, de azokösszecszerűségét vitatta. A jogfenntartásra és az állapotrosszabbodásra alapított követelések elutasítását azok bizonyítatlansága miatt kérte, valamint arra hivatkozott, hogy az egyezség 4. pontjában a felperes a további követeléseiről lemondott.

#### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek lejárt járadékként 4.235.784 forintot, gépkocsi költségére 1.617.000 forintot, valamint 3.594.363 forintot keresetveszteség címén, és ezen összegek után járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, 2015. február 1-től havi 222.936 forint járadékot, keresetveszteséggént pedig havi 189.177 forintot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy a bíróság a Ptk. 241. §-a alapján módosíthatja a felek egyezségét; az igazságügyi orvosszakértői vélemény alátámasztotta, hogy a felperes állapota tovább romlott, emiatt pedig többletköltségei merültek fel. Hangsúlyozta, hogy kizárólag abban a vonatkozásban eszközölhetett módosítást, amelyben a felek korábban megállapodtak. Nem módosíthatott olyan újabb kárigényeket, amelyek az egyezségben nem szerepeltek. Az egyezségben nem került jogfenntartó nyilatkozat rögzítésre az állapotrosszabbodással felmerülő újabb kárigények tekintetében, ezért az ezzel kapcsolatos keresetet elutasította. A gyermeknevelési többletmunkával kapcsolatban a felperes keresetének helyt adott 16.500 forint összegben; a többletmunkát a családtagok végzik, ennek értékét az alperes köteles megtéríteni. A keresetveszteségre vonatkozó járadékigényét is alaposnak ítélte meg, a KSH által kimutatott átlagkereset alapján havi 189.177 forintban határozta meg ennek összegét. A felemelt járadék fizetési időpontját a keresetlevél

bírósághoz érkezés időpontjára figyelemmel határozta meg 2013. július 1. napjában.

- [9] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az alperes által a felperesnek fizetendő lejárt járadék összegét 993.756 forintra, a további fizetési kötelezettségét 1.887.000 forintra, a 2015. február 1-től fizetendő járadék összegét havi 119.760 forintra leszállította, mellőzte a keresetvesztés jogcímén megítélt járadékfizetési kötelezettségét az alperesnek. Az elsőfokú ítéletnek a háztartási kisegítő, üzemanyag, gyógyszerköltség, gyógytorna költséggel kapcsolatos rendelkezései első fokon jogerőre emelkedtek. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását kiegészítette; a pert megelőző felperes felszólításának idejét, annak és az alperes válaszában tartalmát és idejét megjelölte. Egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével; a felek egyezségéből kellett kiindulni és annak keretei között megvizsgálni a keresetben foglalt valamennyi kárigényt, és új kárigény megállapítására nem volt lehetőség még akkor sem, ha ezek az igények bizonyítottan okozati összefüggésben álltak a perbeli balesettel. Minden kárigénynél szem előtt kellett tartani, hogy az egyezség 3. pontjában felsorolt járadékokat, valamint a 4. pontban jogfenntartással megjelölt költségeket kivéve a felperes lemondott arról, hogy az alperessel szemben kárigényt érvényesítsen. Ez a joglemondás akkor nem vonatkozott volna a felperes állapotrosszabbodással kapcsolatban felmerült újabb kárigényeire, ha ezt a felek kifejezetten kikötötték volna. Ilyen kikötés hiányában azonban a felperes állapotrosszabbodásával okozati összefüggésben keletkezett újabb károk és többletköltségek megtérítésére azért nem tarthat igényt a felperes, mert erről az egyezségben kifejezetten lemondott. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság jogszerűen utasította az egyezséghez képest új kárigénynek minősülő - izomstimulátor, gyógycipő, masszázs - költségét és járadékigényét, és a nem vagyoni kárigényét.
- [10] Az egyezségben szereplő járadékok felemelésével kapcsolatban azt kellett vizsgálni a Pp. 230. § (1) bekezdése alapján, hogy azok a körülmények, amelyek alapján az alperes a járadékokat folyósította, utóbb lényegesen megváltoztak-e. A Pp. 230. § (3) bekezdése értelmében a korábban megállapított szolgáltatást legfeljebb a kereset megindítását megelőző hat hónaptól kezdődő időre változtathatta meg a bíróság, ezért 2013. január 1-től volt lehetőség a járadékok felemelésére és az ez alapján hátralékossá vált járadék elszámolására. Nem volt jelentősége annak, hogy a felperes már a keresetindítást megelőzően is kérte peren kívül a járadékok felemelését; a jogszabályban meghatározott hat hónapos határidőt nem hosszabbította meg, a 2011. július 1-től kért járadékmódosítás iránti igénye ezért nem volt alapos. A kerti munka és ház körüli munka, valamint a kísérő járadékok felemelésénél a

felperes állapotrosszabbodása nem jelenti azt, hogy növekedtek a munkák költségei, mert a felperes a baleset óta egyáltalán nem tudta ellátni a kerti és a ház körüli munkákat, amiben változás nem történt, ahogy az sem bizonyított, hogy a felperes apja nem vállalta volna az unokák kíséretét a baleset hiányában, valamint az sem, hogy a felperes apja - aki a keresetindításkor 59 éves volt - kizárólag a lánya és unokái kíséretével kapcsolatos többletfeladatok miatt ment nyugdíjba. Az ápoló-gondozó költségének havi járadékemelését azért nem tartotta alaposnak a másodfokú bíróság, mert ápolásra nem szorul rá a felperes az orvosszakértői vélemény szerint, gondozó pedig csak a műtéti ellátása idején volt szükséges; nem jelentkezik a felperesnek rendszeres visszatérő kiadásai, csak bizonyos, előre nem látható esetekben, amelyekre fedezetet nyújt a folyósított járadék.

- [11] A jogfenntartás alapján érvényesített igények közül a gyermeknevelési többletmunka költségének megállapításával nem értett egyet a másodfokú bíróság. A felperes nem tett tényelőadást arra vonatkozóan, hogy mikor, melyik gyermekével, havi hány órában határozható meg az a gyermeknevelési többletmunka, ami kizárólag abból adódik, hogy a felperes a baleset miatt bizonyos feladatokat nem tud önmaga ellátni, és ebben mások segítségére szorul. Azt nem lehetett megállapítani, hogy a gyermekek édesapja és nagyapja, akik nyilvánvalóan a baleset bekövetkezésének hiányában is részt vállaltak volna a gyermekek nevelésében és ellátásában, ezen időn kívül havi szinten rendszeresen hány órával többlet foglalkoztak a gyerekekkel abból adódóan, hogy azt a felperes fizikai állapota miatt nem tudta megtenni. Erre sem tényállítása nem volt a felperesnek, sem pedig bizonyítási indítványa.
- [12] A keresetveszteségi járadék tekintetében az elsőfokú bíróság teljes mértékben figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes harmadik gyermeke 2013. május 17-én született meg, a keresetlevél beadását megelőző hat hónappal, 2013 januárjában a felperes már feltehetően öt hónapja terhes volt, a későbbi hónapokban pedig újszülött gyermekével volt otthon. Ebben az időszakban tehát nem azért volt keresetvesztesége a felperesnek, mert a baleset miatt nem tudott dolgozni, hanem azért, mert a harmadik gyermekét várta, majd az ő ellátásával volt elfoglalta, amiből az következik, hogy nem a balesettel volt okozati összefüggésben a jövedelemkiesése. A felperes semmilyen tényelőadást nem tett arra nézve, hogy ha a baleset nem következett volna be, akkor mennyi időt maradt volna otthon a gyermekével, és mikor állt volna munkába, így nem lehetett megállapítani, hogy mely időszaktól kezdve merülhet fel egyáltalán ennek a járadéknak a kezdő időpontja, ezért a másodfokú bíróság ezt a járadékigényt elutasította.

#### **A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**

- [13] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek

helyt adást, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő a keresetveszteség címén járó járadék elutasítása, az állapotrosszabbodással összefüggésben felmerülő kárigényei, a járadékfizetés kezdő időpontja, a járadék (hátralék és a jövőben esedékes) összegének meghatározása, a gyermeknevelési többletmunka, valamint a pervesztesség-pernyertesség arányának meghatározása, és a perköltség megállapítása körében. A másodfokú bíróság a keresetveszteségi járadék elutasításáról logikátlan, törvénysértő és iratellenes indokolással döntött, rendelkezése az egyenlő bánásmódról és az esély egyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénybe és a Ptk. 76. §-ának rendelkezésébe ütközik; „ha férfi lenne a felperes, járna a járadék e jogcímen”. A másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben, ezen a jogcímen a járadék megilleti, mert rokkantsága miatt nem tud és nem is köteles munkát végezni és nincs köze ehhez, hogy a harmadik gyermekével terhes volt-e, vagy sem. A fellebbezési ellenkérelmében részletesen nyilatkozott a keresetveszteségi járadékkal kapcsolatos igényéről, azt pontosította, ezért azt 2011. július 1-től havi 137.364 forintban, 2012. január 1-től havi 134.356 forintban kérte megállapítani.

- [14] Az állapotrosszabbodásával összefüggésben felmerült kárigényének elutasítása azért jogszabálysértő, mert a Ptk. 241. §-ában meghatározott feltételek fennálltak, az állapotrosszabbodása bekövetkezett, és az egyezség 6. pontjában nem teljes körű joglemondás szerepel. Az egyezségben meghatározott nem vagyoni kártérítés összegénél helytelenül kármegosztás alkalmazására került sor, annak összegét a felek 7.000.000 forintban határozták meg. A balesete 2001-ben következett be, az újonnan született és állapotrosszabbodását megállapító orvosszakértői vélemény elkészüléséig az elévülés nyugodott.
- [15] A járadékfizetés kezdő időpontját 2011. július 1-jében kérte megállapítani, figyelemmel a Pp. 280. § (3) bekezdésre; peren kívül 2012. december 2-án nyújtotta be az alpereshez a járadék felemelés iránti igényét, arra négy hónapon keresztül nem válaszolt, ez pedig megalapozza a kimentési lehetőségét, mert alapos oknak minősül az alperes mulasztása.
- [16] A lejárt járadék összegét 2.004.925 forintban kérte meghatározni, azzal, hogy 2015. február 1. napjától havi 159.667 forint járadékfizetési kötelezettség megállapítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú ítélet négy járadék - a kerti munka, ház körüli munka, a kísérő és az ápoló költségének - felemelését nem látta indokoltnak, e négy járadék körében változtatta meg az elsőfokú ítéletet. A megítélt (felemelt) járadékok összege összesen 119.760 forint (háztartási kisegítő, üzemanyag költség, gyógyszerköltség, gyógytorna, úszás, művelődés, többletfűtés költségei), és a másodfokú bíróság ennek az összegnek a megfizetésében marasztalta az alperest 2015. február 1. napjától.

Az alperes az elutasított járadék emelés ellenére kerti munka költségként továbbra is az általa már korábban folyósított havi 12.689 forintot, ház körüli munka költségeként havi 6.281 forintot, kísérő költségeként havi 12.562 forintot, ápolás-gondozás címén havi 8.375 forintot fizeti a felperesnek, azaz további 39.907 forintot teljesít. Ezért az alperes járadékfizetési kötelezettsége helyesen 2015. február 1. napjától havi 159.667 forint (a jogerős ítéletben megállapított 119.760 forint mint felemelt összegű járadékok összege + 39.907 forint összegű járadék a másodfokú bíróság által a felemelt részében elutasított, de az alperes által ténylegesen folyósított alapjáradék összege). Az alperes által folyósított és megítélt összeg különbözete havi 80.197 forint, ezzel az összeggel emelte fel a jogerős ítélet a havi járadék összegét, 2013. január 1-től 2015. február 1. napjáig terjedő időre a lejárt járadék összege helyesen 2.004.925 forint, a jogerős ítéletben megállapított 993.756 forint helyett.

- [17] A gyermeknevelési többletmunka költségei vonatkozásában a felperes arra hivatkozott, hogy jogfenntartó nyilatkozatot tett az egyezségben; annak megkötése óta három gyermeke született, akikkel az egészségi állapota miatt nem tud megfelelő módon és mértékben foglalkozni. Az orvosszakértői vélemény megállapítása szerint is a gyermekek ellátásában segítségre szorul, így a gyermekek körüli tevékenység körében szükséges fizikai erő kifejtésére nem képes. Az alperes az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében csak azt kifogásolta, hogy a gyermekek kíséretével járó többletköltség a kísérő többletköltségénél már figyelembe lett véve, de nem kérte annak teljes elutasítását, ezért a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a fellebbezési kérelmen, de iratellenes is a szakértői vélemény alapján. A gyermeknevelési többletmunka nemcsak a gyermekek kíséretét foglalja magában, hanem a nevelést, gondoskodást, velük való tanulást is.
- [18] A jogerős ítélet tévesen, iratellenesen állapította meg, hogy 35%-ban lett pernyertes, az elsőfokú bíróság által megállapított 54-46%-os pernyertesség - pervesztesség aránya a helyes, ezért ennek figyelembevételével kérte megállapítani a perköltség összegét a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.
- [19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének hatályban tartását kérte.

#### **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [20] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és a 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [21] A felülvizsgálati kérelem egy részében alapos.

- [22] A felperes a jogerős ítéletből a keresetveszteség címén, az állapotrosszabbodásával összefüggésben felmerülő kárigényei, és a gyermeknevelési többletköltségének elutasítása, a járadékfizetés kezdő időpontja, a lejárt és jövőben fizetendő havi járadék összegének téves megállapítása vonatkozásában támadta annak rendelkezéseit.
- [23] A keresetveszteség címén érvényesített járadékigényét az elsőfokú bíróság megállapította, míg a másodfokú bíróság elutasította, arra figyelemmel, hogy a keresetlevél beadását megelőző hat hónappal korábban már terhes volt a felperes a harmadik gyermekével, a gyermek megszületése után pedig vele volt otthon, ebben az időszakban tehát nem azért volt keresetvesztesége a felperesnek, mert a baleset miatt nem tudott dolgozni, hanem azért, mert a gyermekét várta. Álláspontja szerint nem lehet megállapítani, erre vonatkozó tényelődás hiányában, hogy mennyi időt maradt volna otthon a gyermekével és mikor állt volna munkába; nem lehet megállapítani, hogy mely időszaktól kezdve merülhet fel egyáltalán ennek a járadéknak a kezdő időpontja, ezért ezt a járadékigényt elutasította. A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdéséből következően a károkozónak meg kell téríteni a károsult vagyoni kárát, a (3) bekezdés pedig lehetőség ad ennek járadék formájában való alkalmazására, amelyre akkor kerülhet sor, ha időszakonként visszatérő károkat (kiadásokat) kell megfizetni. A felperes jövedelempótló (keresetpótló) járadékigényének az alapját a Ptk. 356. §-ának (1) bekezdése alapján lehet meghatározni, mértékének a számítási módját a 357. §-a szabályozza. Nem vitás tény, hogy a felperes a baleset miatt nem tud dolgozni, ugyanakkor igazolta azt is, hogy jogászai képzettséget szerzett a baleset óta. Mindebből okszerűen következik, a diploma megszerzése után el tudott volna helyezkedni és reális esélye lett volna arra, hogy képzettségének megfelelő munkakörben dolgozzon, a baleset és következményei hiányában jövedelme legyen, ezért az egyetem elvégzését követő keresetveszteség miatt kártérítésként járadékot követelhet. Az a körülmény, hogy a járadék megfizetésének időpontjában terhes volt, majd megszülte a gyermekét, nem jelentheti azt, hogy a keresetpótló járadékigénye alaptalan. E körben - amennyiben más peradat nem merül el - abból kell kiindulni, hogy a terhes is jogosult munkaviszonyt létesíteni és dolgozni, a szülés előtti és utáni időszakok figyelembevételével illeti meg a keresetveszteség címén járó járadék. A másodfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha észleli, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel a tényállást teljes körűen; az általa bizonyítatlanság körében megjelölt tényeket az elsőfokú bíróságnak kellett volna feltárnia, így annak tisztázásával, hogy a szülés előtt és a szülés után milyen időtartamban lett volna jogosult az őt megillető szüléssel kapcsolatos kedvezményeket igénybe venni, és ennek alapján megállapítani a keresetpótló járadék címén járó járadékot, annak teljes elutasítása azonban teljesen alaptalan. A felperes a



fellebbezésében módosította az e címen követelt járadékösszeget, ennek figyelembevételével, az 1/2006. (V.22.) PK véleményben írtakra is figyelemmel kell lenni az összegszerűség megállapításánál, valamint az egyezségben meghatározott kármegosztás arányára. A felperes arra a jövedelemre tarthat igényt, amelyet megszerzett volna, ám ettől a baleset miatt esett el, az azt követő időre. Ezért az új eljárás során mindezek figyelembevételével kell eljárni az elsőfokú bíróságnak, amennyiben szükséges a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettség körében felhívni a felperest a kereset további pontosítására, nyilatkozatok megtételére, hogy a harmadik terheisége idején mikortól meddig kívánta a gyermekkel igénybe venni az őt megillető kedvezményeket, majd ennek ismeretében dönteni a keresetről.

[24] Az állapotrosszabbodással összefüggésben felmerült kárigényét a felperesnek a jogerős ítélet azért utasította el, mert az volt az álláspontja, hogy az egyezség 6. pontjában lemondott erről a jogáról annak a nyilatkozatnak az előterjesztésével, hogy - az egyezség 4. pontjában meghatározott igények kivételével - kárigényt nem támaszt. Az adott esetben annak volt jelentősége, hogy a felperes nem jelölte meg a jogfenntartó nyilatkozatai között az állapotrosszabbodásával kapcsolatos kárigényét, azonban nem is mondott le arról kifejezetten. A Ptk. 207. § (3) bekezdése értelmében, ha valaki jogáról lemond, vagy abból enged, nyilatkozatát nem lehet kiterjesztően értelmezni. A jogról való lemondásnak csak az minősül, ha a szerződő fél az őt kétség kívül megillető jogosultságról lemond. A joglemondás ugyanakkor nem vonatkozik a nyilatkozattétel időpontjában még nem ismert, vagy fenn nem álló igényekre. A jövőbeli juttatásokról (amelyek még nincsenek az igény állapotában) nem mondhatott le a felperes. A felperes joglemondással kapcsolatos nyilatkozata nem értelmezhető kiterjesztően, ezért miután az állapotrosszabbodásával kapcsolatban a jövőben felmerülő igényekről nem mondott le, a bekövetkezett - ezt az igazságügyi orvosszakértői vélemény kétséget kizáróan bizonyítja - állapotrosszabbodás miatti igényeket alappal érvényesítheti. Az egyezség tartalma mellett, miután változás történt az egyezség megkötése után a felek tartós jogviszonyában és a változás következtében a szerződés teljesítése a felperes lényeges jogos érdekeit sérti, alappal terjesztette elő az ezzel kapcsolatos vagyoni kárigényét. Így az izomstimulátor, gyógycipő és protézis költségét, valamint a masszázs költségét - ez utóbbit járadék formájában - megalapozottan terjesztette elő, az ezekkel kapcsolatos elutasító döntés alaptalan. Az új eljárásban erre figyelemmel kell vizsgálni a felperesnek az állapotrosszabbodás címén előterjesztett vagyoni kárigényeit és erről dönteni első fokon, ahogy az állapotrosszabbodásra alapított nem vagyoni követelésről is érdemben kell dönteni.

[25] A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában arra helytállóan utalt a jogerős ítélet, hogy a jogi kérdésben való tévedés miatt a Ptk.

236. § (1) és (2) bekezdés a) pontjában meghatározott feltételek fennállásának hiányában, a felperes határidőben nem érvényesítette az igényét, utóbb emiatt ennek vizsgálatára nem is kerülhetett sor.

[26] A járadékfizetés kezdő időpontja vonatkozásában a jogerős ítélet 2013. január 1-től állapította meg a felemelt járadékok fizetési időpontjának kezdetét, amelyet a felperes azért támadott, mert a peren kívüli felszólításában (2012. december 2-a) a járadékok felemelését hat hónapra visszamenőlegesen, 2011. július 1-től kérte. A járadék felemelésére irányuló kereset esetében a Pp. 230. §-ának (3) bekezdéséből következően a kereset megindítását megelőző hatodik hónapnál régebbi időre történő visszamenőleges megváltoztatására nincs lehetőség. E tekintetben a kereset indítása 2013. június 20. napján történt, ugyanakkor a felperes 2011. július 1-től kérte a járadékok felemelését.

[27] A Pp. 122. §-ának (2) bekezdése a le nem járt szolgáltatások megfizetésére való kötelezéssel a jövőre nézve is lehetővé teszi a kereset megindítását, a Pp. 230. §-ának (1) bekezdése pedig a jövőben lejáró szolgáltatás esetén ad lehetőséget a felek bármelyikének számára a szolgáltatás mennyiségének, vagy időtartamának a megváltoztatása iránti kereset megindítására, ha azok a körülmények, amelyek alapján a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak. A perbeli esetben a felek egyezsége kötöttek, ezért azt kellett vizsgálni, hogy a felek egyezségének megkötése óta milyen körülményekben történtek változások. Ezeknek a rendelkezéseknek az egybevetett értelmezéséből következően a bíróság kötelezheti a károkozót a jövőben lejáró járadék fizetésére és ezzel összefüggésben a megállapított járadékok megváltoztatására is a Pp. 230. §-ának (1) bekezdésében írt feltételek fennállása esetén. A Ptk. 280. § (3) bekezdése a járadékok (tartásdíj, életjáradék és baleseti járadék) teljesítésének idejére külön szabályt fogalmaz meg, a jogérvényesítés kezdési idejére is speciális rendelkezést tartalmaz; hat hónap áll rendelkezésre a jogosultnak arra, hogy követelésével a bírósághoz forduljon. A szabály szigorúságát a törvény azzal enyhíti, hogy a hat hónapos határidőt a jogérvényesítésre csak az alapos ok nélkül való késedelem esetére tartja irányadónak. A felperes alapos ok nélkül késlekedett a perindítással; tudomása volt az alperes késedelméről, arról, hogy hosszabb időn keresztül (négy hónap) nem válaszolt a felhívására, és nem is teljesítette azt, épp erre figyelemmel, ennek ismeretében már korábban pert kellett volna indítania. Ezért a jogerős ítélet helyesen állapította meg a járadékok kezdő fizetési időpontját 2013. január 1-jében.

[28] A gyermekneveléssel kapcsolatos többletköltség vonatkozásában nem volt vitás, hogy a felperes az egyezségben fenntartotta jogát ennek jövőbeli érvényesítésére; az elsőfokú bíróság erről a kármegosztás arányára figyelemmel rendelkezett és kötelezte az alperest havi 16.500 forint megfizetésére, míg a másodfokú bíróság ezt a követelést azért utasította el, mert az volt az álláspontja, hogy a

felperes nem bizonyította az ezzel kapcsolatos többletköltségeit; nem tett nyilatkozatot arra nézve, hogy mikor, melyik gyermekével, havi hány órában határozható meg az a többletmunka, ami kizárólag abból adódik, hogy a baleset miatt bizonyos feladatokat nem tud önmaga ellátni és ebben mások segítségére szorul. A gyermekek édesapja és nagyapja nyilvánvalóan a baleset bekövetkezésének hiányában is részt vállaltak volna a gyermekek nevelésében és ellátásában, erre is figyelemmel nem lehet megállapítani, hogy havi szinten hány órával többet foglalkoztak a gyermekekkel amiatt, hogy a felperes a fizikai állapota miatt nem tudta őket megfelelően ellátni. Erre sem tényállítása nem volt a felperesnek, sem pedig bizonyítási indítványa. A felperes felülvizsgálatában alappal támadja a jogerős ítélet erről szóló elutasító rendelkezését. Tény ugyanis, hogy a felperes a baleset miatti egészségi állapota következtében nem tudja a gyermekek gondozása, nevelése és felügyelete körében mindazt a fizikai tevékenységet ellátni, amit a baleset hiányában, egészségesen el tudott volna végezni. Az orvosszakértői vélemény alátámasztja a felperes előadását; a gyermekek ellátásában jelentős segítségre szorul, minden olyan fizikai tevékenységgel járó munkafolyamatban, minden alsó végtagot terhelő tevékenységben jelentősen korlátozott a tevékenysége. Köztudott, hogy a gyermekek gondozása, felügyelete körében az édesanyának milyen sokrétű feladata van; ezek közül a felperes a fizikai tevékenységgel járó munkákban szorul segítségre a baleset miatt bekövetkezett egészségi állapota folytán. A köztudomású tényekre is figyelemmel, a felperes személyes előadására és az orvosszakértői véleményre is figyelemmel a három gyermek körüli nevelési többletmunkával kapcsolatos költségigénye alapos a felperesnek, e körben az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján okszerűen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, szemben a másodfokú bírósággal. A felperes miután fizikai állapota miatt képtelen a három gyermek nevelésével kapcsolatos rá háruló valamennyi fizikai munkát elvégezni, ezért alappal követelheti a hozzátartozók által nyújtott segítséget, annak mértékét a köztudomású tényekre is figyelemmel helytállóan állapította meg a közrehatás mértékére is figyelemmel az elsőfokú bíróság. Az adott igény megítélése szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy a hozzátartozók a baleset hiányában is segítséget nyújtottak volna a három gyermek körüli gondozásban, hanem annak, hogy a gyermekek életkorára is figyelemmel, a gyermekek körüli szokásos, a gyermekek nevelésével és gondozásával járó fizikai munkákat a felperes a baleset miatti állapota miatt nem képes elvégezni, ezért mindenképpen segítségre szorul, és ahogy a felperes erre helyesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében a gyermeknevelési többletmunka nemcsak a gyermekek „kíséretét” jelenti. Az igény alapossága esetén a gondozási költségre akkor is igényt tarthat a felperes, ha ezt a hozzátartozói végzik és nem külső segítség igénybevételével történik a gondozás (a felperes ennek költségét is követelhetné). Az ellenérték meghatározásánál a

gyermekes körüli szükségszerűen elvégzendő munkák jellegéből és mértékéből kell kiindulni, erre helyesen utal a másodfokú bíróság az ítéletének indokolásában. Az adott esetben a köztudomású tényekre is figyelemmel ezt az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel döntötte el; a hátralék 2013. január 1-től 2015. január 31-ig terjedő időre (25×16.600) 415.000 forint, 2015. február 1-jétől pedig a fizetendő havi járadék összege 16.600 forint.

[29] A felperes támadta a lejárt járadék összegének megállapítása körében is a jogerős ítéletet. Az elsőfokú bíróság által megállapított havi 222.936 forint járadék összegét a másodfokú bíróság 119.760 forintra, és a hátralékként megállapított 4.235.784 forintot 993.756 forintra leszállította. A felperes arra hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy az elsőfokú bíróság az egyezségben meghatározott járadékok mindegyikét felemelte, erre figyelemmel a hátralékban is szerepelt mindegyik járadék hátraléka. A másodfokú bíróság négy járadék - kerti munka, ház körüli munka, kísérő és ápoló-gondozó költsége - vonatkozásában nem tartotta indokoltnak ezek emelését. Ez egyben azt is jelenti, hogy az alperes az egyezséget követően megemelt összegeket fizette a peres eljárás idején is már e négy járadék esetében; kerti munkaként havi 12.689 forintot, ház körüli munka költségeként havi 6.281 forintot, kísérő költségeként havi 12.562 forintot, míg ápolás-gondozás címén havi 8.375 forintot, összesen havi 39.907 forintot. A másodfokú ítélet a rendelkező részében 2015. február 1-től fizetendő havi 119.760 forint járadékfizetési kötelezettséget állapított meg, azonban ez nem tartalmazza az említett négy járadékot, amelyeknél az emelést nem tartotta indokoltnak, de nem vette azokat számításba, holott azokat az alperes peren kívül teljesítette. Ezért kérte a havi 119.760 forint járadék felemelését a havi 39.907 forinttal, és havi 159.667 forint járadékfizetési kötelezettség megállapításával kérte kimondani az alperes fizetési kötelezettségét. Ennek figyelembevételével a hátralékot is kérte megemelni 2.004.925 forintra.

[30] Alaptalanul hivatkozott a felperes a felülvizsgálati kérelmében a járadékfizetési kötelezettség - mind a hátralékos, mind a havi járadék összegének - téves megállapítására. A felperesnek járadék felemelésére irányult a keresete arra figyelemmel, hogy az egyezségükben megállapodtak az egyes járadékok összegéről, amit az alperes időközben felemelt, illetve volt olyan járadék, amit megszüntetett. Az elsőfokú bíróság valamennyi járadék vonatkozásában felemelte a keresetnek megfelelően a járadék összegét a másodfokú bíróság pedig négy járadék vonatkozásában nem tartotta alaposnak a felemelést. A felperes keresete a járadékok felemelésére vonatkozott, nem volt megállapítás iránti keresete, ezért csak a felemelt járadékokról kellett rendelkezni. A járadékok hátraléka vonatkozásában is helyesen döntött a másodfokú bíróság, mert csak az alperes által fizetett és a felemelt járadék különbözete merült fel hátralékként, a jogerős ítélet meghozataláig

nem merült fel adat arra, hogy az alperesnek további hátraléka is lenne, erre a felperes nem hivatkozott. A jogerős ítélet meghozatala után történt esetleges változások ebben az eljárásban pedig nem vizsgálhatók.

- [31] A felperes támadta a pervesztesség-pernyertesség arányának a megállapítását és e körben a megítélt perköltség összegét is. Figyelemmel a részítéletre, valamint a keresetvesztesség, és az új jogcímek alapján érvényesített követelések körében elrendelt új eljárásra, e körben az új eljárásban kell rendelkezni, valamennyi megítélt és elszámolt követelés figyelembevételével.

## **Záró rész**

- [32] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részéből - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozott határozatával - a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a keresetvesztesség, és az állapotromlás miatti új igények tekintetében hozott döntést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot kötelezte új eljárásra és új határozat hozatalára, míg a gyermeknevelési többletmunka költsége vonatkozásában az az elsőfokú ítélet rendelkezését hagyta helyben, a járadékfizetés kezdő időpontja és járadékok összege tekintetében pedig hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [33] A Kúria a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a felülvizsgálati eljárási költségek viseléséről, míg az új eljárás vonatkozásában a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségek összegét a Pp. 275. §-ának (5) bekezdése alapján csak megállapította, annak viseléséről majd az új határozatot hozó bíróságnak kell dönten.
- [34] A részítélettel elbírált részben felmerült felülvizsgálati illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) és (2) bekezdésén, valamint a 14. §-án alapul.

Budapest, 2016. július 6.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző  
HM